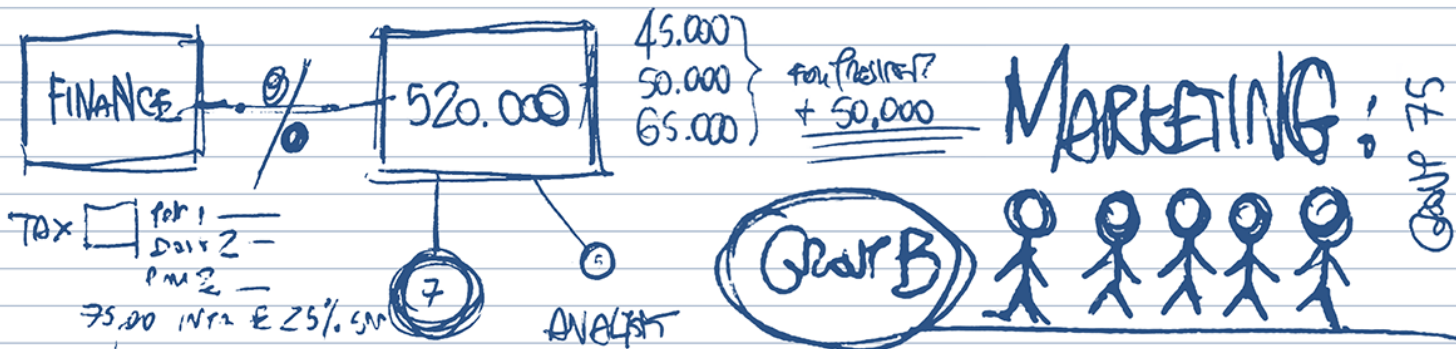
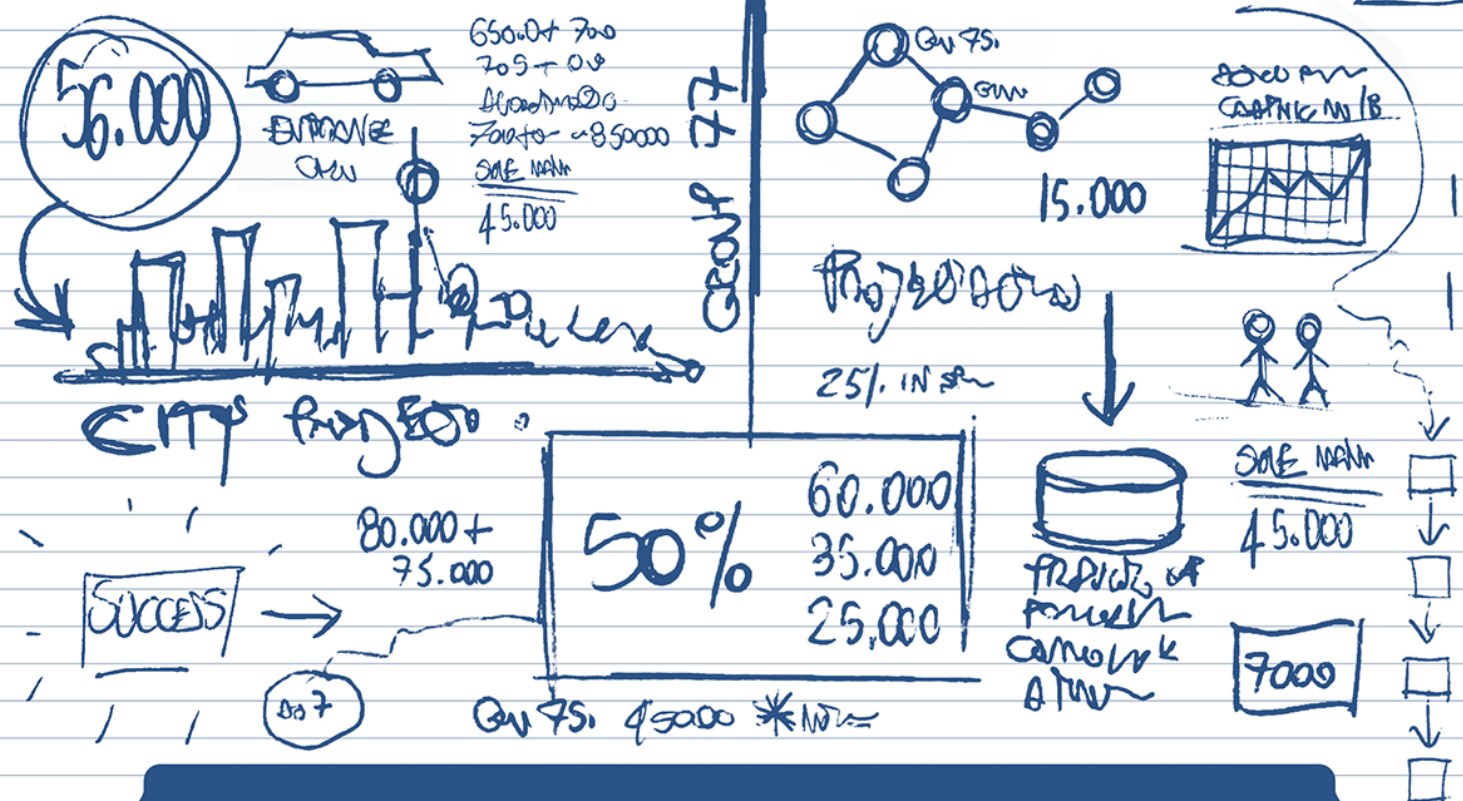
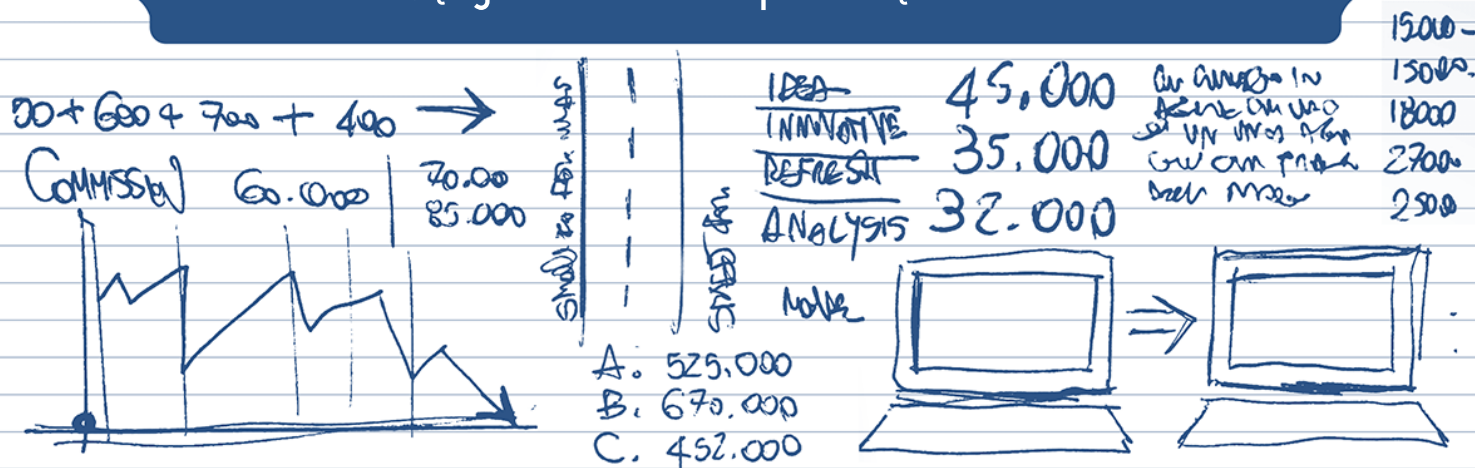

INNOWACYJNE METODY KSZTAŁCENIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH

— Język niemiecki w przedsiębiorczości —

Spis treści

1. Cele kształcenia	2
2. Czas i warunki realizacji programu	2
3. Sposoby osiągania celów	3
4. Metody i formy pracy na lekcjach	6
5. Treści merytoryczne	9
6. Opis założonych osiągnięć	11
7. Propozycje kryteriów oceny i sprawdzania osiągnięć	11
8. Propozycje scenariuszy zajęć	18
9. Praca ze szczególnie uzdolnionymi uczniami	23
10. Bibliografia	27

11.

I. Cele kształcenia:

- rozwijanie kreatywności,
- kształcenia umiejętności pracy zespołowej,
- wykorzystanie teorii Gardnera – indywidualizacja procesu nauczania poprzez wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – wśród nich dotyczy to grupy uczniów szczególnie zdolnych,
- postaw etycznych,
- rozwijanie postaw rzetelnej pracy i przedsiębiorczości,
- zainteresowania prowadzeniem własnej działalności gospodarczej,
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych z języka obcego w obszarze pięciu sprawności językowych (-znajomości środków językowych, rozumienia wypowiedzi, tworzenia wypowiedzi, reagowania na wypowiedzi, przetwarzania wypowiedzi),
- kształtowanie autonomii ucznia.

II. Czas i warunki realizacji programu

Program przeznaczony jest na 30 h lekcyjnych przy założeniu, że umiejętności językowe uczniów kształtują się na poziomie B1 EOKSJ.

Zgodnie z podstawą programową do zadań szkoły należą m.in.:

- zapewnienie dostępu do materiałów autentycznych, których wybór odpowiada zadaniom wychowawczym,
- zapewnienie uczniom przynajmniej minimum kontaktu z językiem obcym, a także stworzenie możliwości aktywnego używania języka mówionego i pisanego,
- wdrażanie uczniów do samodzielności w procesie uczenia się,
- wspieranie uczniów w rozwijaniu postawy ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych kultur.

Warunkiem osiągnięcia wymagań określonych w podstawie programowej jest zapewnienie uczniom kontaktu z autentycznym językiem poprzez stały dostęp do autentycznych materiałów (filmy, gazety, czasopisma, Internet, literatura piękna, publikacje popularno-naukowe, itp.),

regularny kontakt z rodzimymi użytkownikami języka oraz uczestnictwo w projektach i programach współpracy i wymiany międzynarodowej.

Realizacja tych wymagań zależy w ogromnej mierze od odpowiedniego wyposażenia sali lekcyjnej i pomoce dydaktyczne. Nauka języka obcego powinna odbywać się w pracowniach językowych wyposażonych w:

- sprzęt multimedialny (telewizor, odtwarzacz DVD, odtwarzacz CD),
- pomoce dydaktyczne (słowniki dwu- i jednojęzycznych, filmy edukacyjne, plakaty, plansze leksykalne i gramatyczne, gry dydaktyczne, mapy Europy i krajów niemieckojęzycznych, itp.)

Wskazane byłoby, aby uczniowie mieli możliwość korzystania z pracowni komputerowej zarówno na zajęciach z języka obcego, jak i podczas pracy własnej, np. przy przygotowaniu projektów poza zajęciami. Nauczyciel powinien mieć możliwość kopiowania dodatkowych materiałów dla ucznia.

III. Sposoby osiągnięcia celów

Sukces w nauce języka obcego zależy od wielu czynników. Podczas nauki języka obcego należy pamiętać o uwarunkowaniach środowiskowych i osobowościowych. Spośród tych czynników szczególną uwagę należy zwrócić na:

- style uczenia się,
- preferencje sensoryczne,
- rodzaje inteligencji.

Krótkie omówienie czynników osobowościowych może pomóc nauczycielowi w planowaniu lekcji, doborze form i metod nauczania.

STYLE UCZENIA SIĘ

Psychologia uczenia się wyróżnia cztery podstawowe style uczenia się i typy uczących się:

1. Praktycy:

- preferują uczenie się przez działanie,
- chętnie podejmują komunikację językową,
- biorą udział w grach symulacyjnych lub projektach.

2. Analitycy:

- lubią obserwować i posiadać wzorzec działania,
- unikają komunikacji językowej z obawy przed popełnieniem błędów,
- są dokładni.

3. Teoretycy:

- stawiają na teorię, fakty, reguły,
- zanim się czegoś nauczą, muszą to przeanalizować i podporządkować logice i rozsądkowi,
- są perfekcjonistami, przeważnie dobrze wypadają w testach pisemnych.

4. Pragmatycy:

- uczą się poprzez działanie, ale – inaczej niż praktycy,
- podporządkowują swoje działania konkretnemu celowi,
- są aktywni, chętni do podejmowania nowych zadań, rozwiązywania problemów, jeśli tylko uznają to za warte wykorzystania.

PREFERENCJE SENSORYCZNE

System sensoryczny decyduje o tym, jak postrzega się świat, jakiego typu informacje najlepiej się zapamiętuje. Odbiór informacji i reagowanie na nie są zależne od preferowanego zmysłu, który jest uaktywniany odruchowo. Informacje są przekazywane kanałem wzrokowym, słuchowym lub kinestetycznym. Wyróżniamy trzy typy uczących się:

1. Wzrokowcy:

- uczą się poprzez patrzenie, obserwacje,
- lubią plansze, tabele, teksty,
- myślą obrazami, dlatego lubią, kiedy nauczyciel posługuje się pomocami wizualnymi,
- typowi wzrokowcy nie lubią dużo mówić.

2. Słuchowcy:

- lubią słuchać i mówić,
- uczą się, powtarzając głośno materiał,
- nie korzystają wiele z pokazów i demonstracji,

- lubią wykłady.

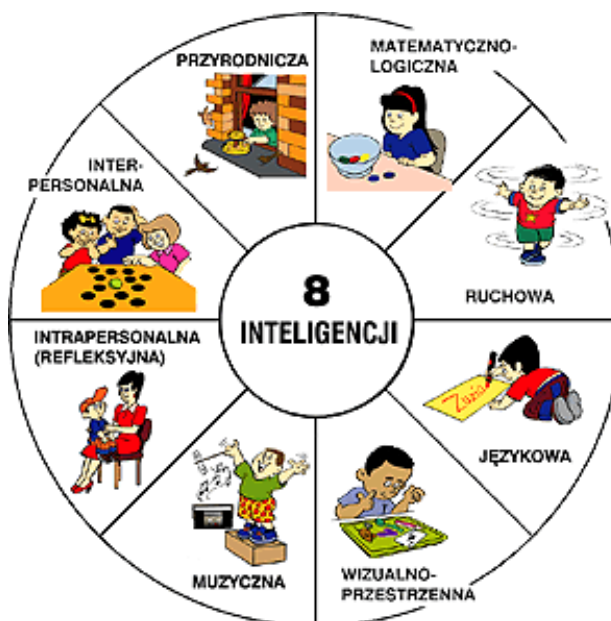
3. Kinestetycy (czuciowcy):

- lubią emocje, ruch,
- uczą się poprzez wykonywanie i bezpośrednie zaangażowanie,
- najlepiej pamiętają to, co sami wykonali,
- chętnie pracują w grupie.

Rzadko występują tzw. czyste typy sensoryczne, a raczej na ogół występują typy mieszane z przewagą określonego systemu. Nauczyciel, który także ma określone preferencje sensoryczne, powinien pamiętać o tym, że uczniowie niekoniecznie posiadają taki sam typ sensoryczny i powinien dążyć do tego, aby ułatwić wszystkim typom uczniów percepcję nowego materiału. Podstawową zasadą jest nauczanie polisensoryczne. Im więcej zmysłów jest zaangażowanych w uczenie się, tym jest ono efektywniejsze.

RODZAJE INTELIGENCJI

Gardner obecnie rozróżnia osiem inteligencji, każda z nich jest uznana przez niego, jako „posiadane od urodzenia”. Jednakże Gardner podkreśla, że „nie ma dwóch ludzi, którzy mają dokładnie taką samą kombinację inteligencji.” Te osiem inteligencji to: lingwistyczna, logiczna, muzyczna, przestrzenna, kinestetyczna, interpersonalna, intrapersonalna, oraz naturalistyczna. Rozmiar, w jakim dana inteligencja się rozwinie u danej osoby jest w dużym stopniu zależna od edukacji oraz kultury, w której się wychowała dana osoba.

Nauczyciel powinien od początku pracy z grupą obserwować uczniów, co pozwoli mu zdiagnozować ich style uczenia się, preferencje sensoryczne i dominujące typy inteligencji. Po zdiagnozowaniu należy uwzględnić zdobytą w ten sposób wiedzę w planowaniu pracy dydaktycznej.

Aby właściwie zastosować teorię IW, należy je najpierw właściwie zrozumieć, gdyż powierzchowna wiedza o teorii lub jej całkowite niezrozumienie może doprowadzić do jej odwrotnych zastosowań. Na przykład, podczas, gdy mnogość inteligencji sugeruje ulepszenie wydawanych instrukcji, to nie jest konieczne nauczanie na osiem różnych sposobów. Zrozumienie, że inteligencje nie działają w izolacji, pomaga uniknąć sztucznego rozdzielania inteligencji w klasie lub klasyfikowania uczniów według jednej tylko inteligencji.

IV. Metody i formy pracy na lekcjach

Program wykorzystuje obecne w nauczaniu języków obcych podejście eklektyczne.

Podejście eklektyczne polega na tym, że nauczyciel stara się stwarzać warunki sprzyjające uczeniu się, ułatwiać uczniowi uczenie się i motywować go do autonomii i odpowiedzialności za własny proces kształcenia.

Nauczyciel eklektyczny, mając świadomość istnienia poszczególnych metod nauczania wybiera takie elementy z każdej z tych metod, aby odpowiadały one różnym fazom lekcji, wieku uczącego się, jego cechom osobowościowym, materiałowi językowemu, który jest aktualnie przyswajany. Nauczyciel powinien czerpać z każdej mu znanej metody począwszy od metody gramatyczno-tłumaczeniowej poprzez metodę naturalną, bezpośrednią, audio - lingwalną, komunikatywną aż do nowoczesnego podejścia, jakim jest metoda LdL (Lernen durch Lehren – nauczanie poprzez uczenie się) czy też CLiL. Nie należy jednak zapominać, że w pewnych sytuacjach dydaktycznych, lepsza, efektywniejsza może się okazać zwykła pogadanka czy wykład niż drama czy stacje zadaniowe. To samo dotyczy różnych form pracy na lekcjach. Decydując się na określoną formę pracy powinno się brać pod uwagę warunki pracy oraz cel i rodzaj zadania. Różne formy pracy wymagają różnego układu stolików w klasie. Rozwijając sprawność mówienia trudno wyobrazić sobie komunikację bez kontaktu wzrokowego.

Preferowane formy pracy na lekcjach i poza szkołą:

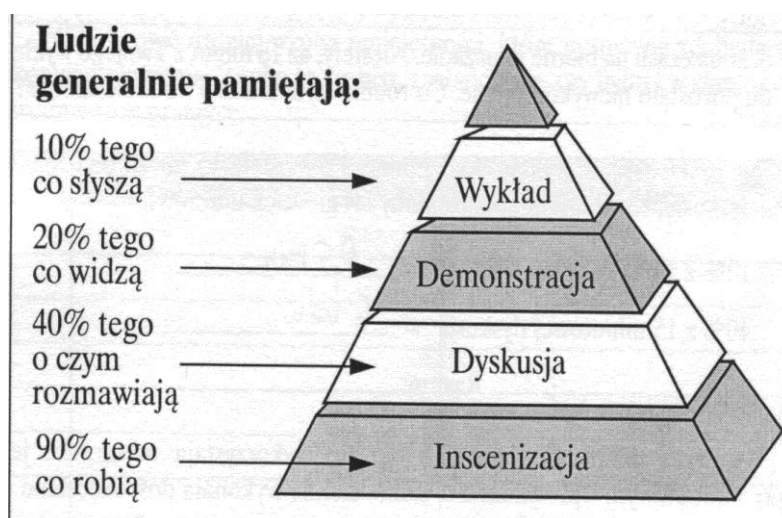
- a. praca z całą klasą – np. prezentacja nowego materiału, zabawy i gry, dyskusje, prezentacje wyników pracy w grupach,
- b. praca indywidualna – np. niektóre ćwiczenia utrwalające, poszukiwanie informacji, praca domowa, czytanie tekstu,
- c. praca w parach – np. przygotowywanie i prowadzenie dialogów, ćwiczenia utrwalające słownictwo, wywiady, kontrola koleżeńska,
- d. praca w grupach – np. zadania problemowe, gry, zabawy, projekty.

Aktywne metody nauczania

Aktywne lub aktywizujące metody to takie, dzięki którym uczniowie dochodzą do wiedzy i umiejętności poprzez działanie. Stosowanie aktywnych metod w procesie dydaktycznym nie jest łatwe i stawia dosyć wysokie wymagania nauczycielowi. Nauczyciel pełni rolę przewodnika, który stwarza warunki ku temu, aby uczniowie sami wypracowali rozwiązanie. Niezbędnym warunkiem do stosowania metod aktywnych na lekcji są:

- sprawna organizacja lekcji,
- szczegółowo zaplanowany scenariusz,
- materiały oraz
- stworzenie atmosfery dającej poczucie bezpieczeństwa,
- aktywność i
- silna motywacja uczniów.

Powszechnie wiadomo, że metody aktywne są bardziej efektywne, co przedstawia stożek Dale’a.

Dzierzgowska, I. *Jak uczyć metodami aktywnymi?*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2005

Do aktywnych metod nauczania zalicza się m.in.:

- asocjogram,
- burzę mózgów,
- mapy myśli,
- gry dydaktyczne,
- dyskusje i debaty,
- pracę w grupie,
- tworzenie listy pytań,
- symulację, odgrywanie scenek,
- studium przypadku,
- projekt,
- stacje zadaniowe.

W nauce języka niemieckiego bardzo ważne jest systematyczne korzystanie z autentycznych zasobów Internetu, gdzie nauczyciel znajdzie szereg ciekawych materiałów w oryginalnej wersji językowej. Można je wykorzystać do rozwijania wszystkich sprawności językowych, a także wzbogacania słownictwa uczniów z zakresów wymienionych w treściach merytorycznych niniejszego programu.

W celu zwiększenia zainteresowania i zmotywowania uczniów zarówno językiem niemieckim jak i zagadnieniami z przedsiębiorczości wskazane jest korzystanie z nowoczesnych mediów i TIK, takich jak np. filmy dvd, interaktywne prezentacje multimedialne, narzędzia Web 2.0, czy w miarę możliwości tablicy interaktywnej. Nowoczesne media służą nie tylko urozmaiceniu i uatrakcyjnieniu lekcji, ale przede wszystkim zwiększają skuteczność nauczania i uwzględniają różne style uczenia się uczniów. Poza tym nauczanie polisensoryczne wpływa na lepsze zapamiętywanie nowo wprowadzanych zagadnień, wzbudza ciekawość i zainteresowanie uczniów, co z kolei zgodnie z zasadami neurodydaktyki, pozytywnie oddziałuje na sam proces nauki, poprawia skuteczność nauczania poprzez pobudzanie motywacji wewnętrznej.

V. Treści merytoryczne zgodne z PP

	Treści pp	Treści językowe	Ilość godzin na realizację
1.	Człowiek przedsiębiorczy.	- potrafi przedstawić cechy osoby przedsiębiorczej, - potrafi opowiedzieć o mocnych i słabych stronach własnej osobowości; odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej i potrafi to przedstawić w języku niemieckim; - stosuje odpowiednie środki leksykalne w komunikacji werbalnej podczas autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska, - odczytuje informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych.	5h
2.	Rynek – cechy i funkcje.	- wymienia podstawowe cechy, funkcje i rodzaje rynków, - omawia transformację gospodarki Polski po 1989 r.; - charakteryzuje czynniki wpływające na popyt i podaż.	4h
3.	Instytucje rynkowe.	- potrafi powiedzieć w języku niemieckim, jakie rozróżnia się formy i funkcje pieniądza; - potrafi wyjaśnić w języku niemieckim rolę, jaką w gospodarce pełnią instytucje rynkowe: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych, fundusze inwestycyjne, firmy ubezpieczeniowe, fundusze emerytalne; - potrafi podać w języku niemieckim obliczony procent od kredytu i lokaty bankowej, poprawnie stosuje liczby główne, porządkowe,	6h

		ułamkowe i dziesiętne; - potrafi scharakteryzować system emerytalny w Polsce, - czyta ze zrozumieniem oferty banków, funduszy inwestycyjnych, firm ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych i potrafi je przeanalizować.	
4.	Państwo, gospodarka.	- potrafi scharakteryzować ekonomiczne funkcje państwa, - wymienia źródła dochodów i rodzaje wydatków państwa, - wskazuje największe centra finansowe i gospodarcze na świecie	3h
5.	Przedsiębiorstwo.	- potrafi scharakteryzować otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo; - potrafi sporządzić projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie; - rozróżnia podstawowe formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstwa; - opisuje procedury i wymagania związane z zakładaniem przedsiębiorstwa, także w krajach niemieckojęzycznych, - charakteryzuje zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie krajowym i międzynarodowym	6h
6.	Rynek pracy.	- analizuje własne możliwości znalezienia pracy na rynku niemieckim; - wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje, czyta je ze zrozumieniem i potrafi je przeanalizować, - sporządza dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy;	6h

- przygotowuje się do rozmowy kwalifikacyjnej i uczestniczy w niej w warunkach symulowanych.

VI. Opis założonych osiągnięć

Osiągnięcia w zakresie wiedzy i działań językowych:

1. Znajomość środków językowych.

Uczeń posługuje się bogatym zasobem środków językowych umożliwiającym realizację wymagań z zakresu tematów wskazanych w treściach szczegółowych programu.

2. Rozumienie wypowiedzi.

Uczeń rozumie wypowiedzi ustne i pisemne o różnorodnej formie i długości, w różnych warunkach odbioru w zakresie podanych treści.

3. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń tworzy płynne i zrozumiałe, dłuższe wypowiedzi ustne oraz dłuższe wypowiedzi pisemne, bogate i spójne pod względem treści, w zakresie w zakresie podanych treści.

4. Reagowanie na wypowiedzi.

Uczeń reaguje płynnie, w formie ustnej i pisemnej, w różnorodnych, bardziej złożonych sytuacjach, w zakresie podanych treści.

5. Przetwarzanie wypowiedzi.

Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w podanych treściach.

VII. Propozycje kryteriów oceny i sprawdzania osiągnięć

Kontrola i ocena wyników nauczania to jeden z najtrudniejszych elementów pracy dydaktycznej. Jednocześnie jest to element, którego nie da się pominąć. System oceniania powinien uwzględniać następujące formy:

-samoocenę i samokontrolę ucznia,

- ocenianie wewnętrzne,
- ocenianie zewnętrzne (egzamin gimnazjalny, egzamin maturalny).

Podczas oceniania umiejętności uczniów nauczyciele korzystający z teorii Inteligencji Wielorakich skupiają się na ich mocnych stronach i oceniają szerszy zakres umiejętności nie tylko te językowe. Gardner sugeruje, że powinniśmy wypracować takie metody oceniania, które pomagają w regularnym, systematycznym i pożytecznym ocenianiu. Ocenianie powinno być wszechstronne, z wykorzystaniem nie tylko jednego kontekstu, ale kilku. Zadaniem nauczyciela jest zdobycie o uczniu tylu informacji, ile się da, oraz przedstawienie ich tak uczniowi, jak i jego rodzicom w zrozumiały dla nich sposób.

Samoocena i samokontrola ucznia

Jednym z ważnych elementów programu jest konieczność kształtowania u uczniów zachowań autonomicznych, czyli umiejętność samokontroli ucznia i dokonania samooceny.

Umiejętność samokontroli jest rozwijana w procesie dydaktycznym przez:

- stosowanie ćwiczeń z kluczem rozwiązań,
- indukcyjne nauczanie gramatyki,
- samokontrolę osiągnięć w testach umożliwiających samoocenę,
- zapoznanie ucznia ze strategiami uczenia się.

Do samooceny wiedzy i umiejętności można wykorzystać karty samooceny zamieszczane w różnych podręcznikach do nauki języka obcego lub przygotowywane przez nauczyciela po zrealizowaniu określonej części materiału. Uczeń sam określa nabyte dotychczas umiejętności, a także wskazuje swoje braki oraz podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu.

Karty samooceny powinny być na tym poziomie umiejętności językowych przygotowane w języku obcym. Uczeń powinien jednak przede wszystkim rozumieć zapis, aby móc samodzielnie ocenić swoje umiejętności.

Ocenianie wewnętrzne ma poinformować ucznia o jego postępach w nauce języka i pomóc w planowaniu dalszej nauki. Taką samą informację otrzymują rodzice i nauczyciel.

W przypadku języka obcego ocenianie obejmuje wszystkie sprawności i elementy języka. Na bieżąco oceniamy także aktywność ucznia na lekcji, systematyczne wykonywanie prac domowych i innych zadań. Kontrola i ocenianie bieżące powinny odnosić się do wymagań edukacyjnych określonych przez nauczyciela na początku semestru lub roku szkolnego w Przedmiotowym Systemie Oceniania. Uczeń powinien być oceniany w odniesieniu do wszystkich obszarów jego aktywności (wiedza, umiejętności, postawy) przy uwzględnieniu indywidualnych potrzeb ucznia.

Przykładowe kryteria zawierające szczegółowe wymagania na poszczególne oceny:

Ocena celująca:

- znakomite opanowanie słownictwa i struktur gramatycznych w sposób kreatywny w zakresie wykraczającym poza program,
- wypowiadanie własnego zdania, opinii, sądu,
- uzasadnianie swojego zdania,
- rozumienie tekstów czytanych i ze słuchu bez pomocy słownika,
- reagowanie w swobodny sposób w sytuacjach przewidzianych w treściach programu,
- bezbłędne opanowanie zasad pisowni,
- stosowanie dużej autonomii w uczeniu się.

Ocena bardzo dobra:

- bardzo dobre opanowanie słownictwa i struktur gramatycznych na poziomie B1/B2 zgodnie z wymaganiami EOSKJ,
- umiejętne nawiązywanie i podtrzymywanie rozmowy,
- wypowiadanie własnego zdania, opinii i ich uzasadnianie na podstawie przeczytanego tekstu lub przerobionego zagadnienia tematycznego,
- rozumienie tekstu czytanego i słyszanego przy minimalnym użyciu słownika, stosowanie zasad poprawnej wymowy i pisowni,
 - stosowanie różnych technik uczenia się.

Ocena dobra:

- popełnianie nieznacznych błędów leksykalnych i gramatycznych na poziomie B1/B2 zgodnie z wymaganiami EOSKJ,
- umiejętne nawiązywanie i podtrzymywanie rozmowy,
- poprawne reprodukowanie tekstu, informacji,
- rozumienie tekstu czytanego i ze słuchu ze sporadycznym użyciem słownika,
- stosowanie zasad poprawnej wymowy i pisowni z nielicznymi uchybieniami, które nie zakłócają komunikacji,
- stosowanie podstawowych strategii w zakresie samodzielnego uczenia się.

Ocena dostateczna:

- rozumienie oraz reprodukowanie tekstu o niskim stopniu trudności bez pomocy nauczyciela,
- stosowanie słownictwa w zakresie podstawowym,
- nawiązywanie i podtrzymywanie rozmowy w podstawowych sytuacjach dnia codziennego,
- występowanie problemów z doбором właściwych słów,
- występowanie zauważalnych braków w zakresie samodzielnego uczenia się.

Ocena dopuszczająca:

- opanowanie podstawowych umiejętności z zakresu wiedzy minimalnej,
- ograniczanie wypowiedzi do podstawowych reakcji dnia codziennego,
- samodzielne napisanie kilku zdań na podstawie omawianego tematu lekcji,
- wykonywanie prostych ćwiczeń według podanego wzoru z pomocą nauczyciela,
- reprodukowanie prostego tekstu z dopuszczalnymi błędami leksykalnymi i gramatycznymi,
- stosowanie zasad wymowy i pisowni z licznymi uchybieniami,
- brak występowania samodzielnych technik uczenia się.

Ocena niedostateczna:

- brak umiejętności wypowiadania się na tematy przewidziane programem szkolnym nawet z pomocą nauczyciela,
- brak umiejętności zrozumienia wypowiedzi nauczyciela i koleżanek/kolegów,
- brak umiejętności odpowiedzi na pytania lub odpowiedź w znacznym stopniu odbiegająca od zadanego pytania,
- występowanie bardzo ograniczonej znajomości słownictwa i struktur językowych,
- występowanie bardzo licznych błędów językowych zakłócających komunikację,
- brak występowania samodzielnych technik uczenia się.

TECHNIKI OCENIANIA

Podczas realizacji programu należy sprawdzać stopień opanowania materiału po zrealizowaniu każdego bloku tematycznego. Sprawdzanie to może mieć formę testu pisemnego, odpowiedzi ustnej lub przygotowanie prezentacji multimedialnej. Test przygotowany przez nauczyciela powinien obejmować następujące grupy zadań:

- zadania sprawdzające umiejętność słuchania ze zrozumieniem, np.:
 - zadania zamknięte typu prawda/fałsz,
 - test wielokrotnego wyboru,
 - kończenie rozpoczętych wypowiedzi zgodnie z treścią wysłuchanego tekstu,
 - dopasowywanie wypowiedzi do osób,
 - dopasowywanie pytań do podanych odpowiedzi;
- zadania sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem, np.:
 - zaznaczanie odpowiedniej informacji w tekście,
 - porządkowanie tekstu, tak by tworzył logiczną całość,
 - zadania zamknięte typu prawda/fałsz,
 - test wielokrotnego wyboru,
 - dopasowywanie do siebie dwóch informacji,
 - odpowiadanie na pytania,
 - dopasowywanie odpowiedniego tytułu do przeczytanego tekstu;
- zadania sprawdzające sprawność pisania, np.:
 - wprowadzanie zmian w tekście według polecenia,
 - dopisywanie brakującego fragmentu tekstu,
 - pisanie tekstów użytkowych według podanego schematu,
 - uzupełnianie tekstu z lukami,
 - tworzenie tekstu na podstawie słów-kluczy;
- zadania sprawdzające kompetencję gramatyczno-leksykalną, np.:
 - test wielokrotnego wyboru,
 - uzupełnianie tekstów z lukami,
 - przekształcanie zdań;
- zadania sprawdzające pisownię, np.:
 - uzupełnianie brakujących liter w wyrazach,
 - dyktando;
- zadania sprawdzające umiejętność mówienia, np.:

- tworzenie dialogu według schematu,
- reagowanie na opisaną sytuację,
- odgrywanie scenek,
- przejmowanie roli w dialogu,
- wypowiedzianie się na określony temat;

Propozycja oceniania form ustnych

Ocena celująca:

- szybka i pewna reakcja, szczegółowe rozumienie pytań,
- wypowiedź wyczerpująca temat,
- bogate słownictwo wykraczające poza ramy programowe,
- aktywne użycie struktur gramatycznych,
- płynna wypowiedź, bardzo dobra wymowa i intonacja.

Ocena bardzo dobra:

- całościowe rozumienie wypowiedzi nauczyciela i właściwe reagowanie na sytuację przez niego stworzone na poziomie B1/B2 zgodnie z wymaganiami EOSKJ,
- wypowiedź wyczerpująca temat,
- bogate słownictwo, trudniejsze konstrukcje leksykalne,
- bardzo dobre opanowanie reguł gramatycznych,
- wypowiedź płynna bez nienaturalnych przerw,
- dobra wymowa i intonacja.

Ocena dobra:

- ogólne rozumienie pytań,
- zrozumiała wypowiedź,
- podstawowe słownictwo i konstrukcje leksykalne, nieliczne błędy,
- podstawowe struktury gramatyczne, nieliczne błędy w minimalnym stopniu zakłócające komunikację,
- nieliczne przerwy w wypowiedzi,
- nieliczne błędy fonetyczne.

Ocena dostateczna:

- niepełne rozumienie pytań,

- wypowiedź powierzchowna, wielokrotne powtórzenia,
- ograniczone słownictwo,
- podstawowe struktury gramatyczne, przy czym ich zastosowanie wymaga pomocy i często korekty nauczyciela,
- częste, nienaturalne przerwy w wypowiedzi,
- liczne błędy fonetyczne.

Ocena dopuszczająca:

- bardzo słabe rozumienie pytań i poleceń,
- wypowiedź nieadekwatna do zadanego tematu, nie w pełni zrozumiała,
- nieodpowiedni dobór i zastosowanie słownictwa, liczne błędy w znacznym stopniu zakłócające komunikację,
- proste, często błędne struktury gramatyczne,
- niepoprawna wymowa.

Ocena niedostateczna:

- nierozumienie poleceń nauczyciela,
- wypowiedź niezrozumiała, nie na temat,
- ubogie słownictwo, nieumiejętność jego zastosowania,
- liczne błędy w strukturach gramatycznych wykluczające komunikację,
- brak płynności wypowiedzi.

VIII. Propozycje scenariuszy zajęć

Scenariusz nr 1.

Temat lekcji: Vorstellungsgespräche (rozmowa kwalifikacyjna)

Czas: 2h lekcyjne

Cele lekcji

1. Utrwalenie i rozszerzenie słownictwa do tematu: rozmowa kwalifikacyjna.
2. Zapoznanie uczniów z katalogiem standardowych pytań.
3. Utrwalenie elementów i budowy ogłoszenia o pracy.
4. Zapoznanie uczniów ze strukturą rozmowy kwalifikacyjnej typowej dla krajów niemieckiego obszaru językowego.
5. Kształtowanie umiejętności stosowania adekwatnych środków językowych.
6. Kształtowanie umiejętności odpowiedniego zaprezentowania się podczas rozmowy kwalifikacyjnej.
7. Kształtowanie umiejętności uzyskiwania i udzielania informacji.

Materiał leksykalny: katalog pytań, środki językowe niezbędne podczas rozmowy kwalifikacyjnej.

Materiał gramatyczny: utrwalenie znanych struktur gramatycznych.

Pomoce dydaktyczne: ogłoszenia o pracy, karty pracy, katalog pytań oraz materiały dostępne tutaj:

<http://www.wirtschaftsdeutsch.de/lehrmaterialien/ueberblick-bew1.php#BEWB>, dostęp do pracowni komputerowej z łączem Internetowym.

Formy socjalne: plenum, praca indywidualna, praca w parach lub w małych grupach.

Przebieg lekcji

- Wprowadzenie do lekcji:
Uczniowie otrzymują 2 ogłoszenia o pracy przedsiębiorstw, które mają opracować
 - a) pod względem leksykalnym (uczeń zdolny korzysta ze słowników jednojęzycznych, pozostali z dwujęzycznych)
 - b) wymagań pracodawcy oraz
 - c) uzyskać w Internecie informacje o przedsiębiorstwach.

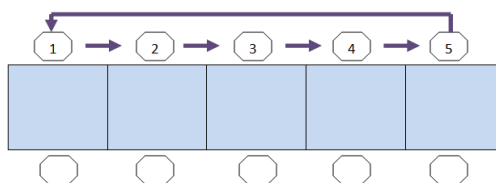
Czas: 20 min

- Prezentacja nowego materiału i praca nad nim:
Nauczyciel sprawdza wykonanie zadania prosząc o przedstawienie wymagań z każdego ogłoszenia oraz wytłumaczenie kilku wybranych słówek. Nowe słówka zostają zapisane na tablicy. Uczniowie podają w plenum tłumaczenie zebranych słówek.
Następnie uczniowie zapoznają się z listą standardowych pytań zadawanych podczas rozmowy kwalifikacyjnej, którą analizują w małych grupach 2-3 osobowych. Lista pytań dostępna w załączniku 1 oraz tutaj: <http://www.wirtschaftsdeutsch.de/lehrmaterialien/ueberblick-bew1.php#BEWA>

W każdej grupie powinien znaleźć się w miarę możliwości uczeń szczególnie zdolny, aby wspomagać i wspierać pracę grupy.

Czas: 20 min

- Utrwalenie nowego materiału:
W klasie zostają ustawione odpowiednio stoliki tak, aby uczniowie siedzieli na przeciwko siebie podzieleni na pół, zgodnie z ilustracją:

Uczniowie siedzący naprzeciwko siebie mają za zadanie przeprowadzenie symulacji 5 minutowej rozmowy kwalifikacyjnej. Podczas symulacji rozmowy korzystamy z kart pracy dostępnych w załączniku 2 oraz na stronie

<http://www.wirtschaftsdeutsch.de/lehrmaterialien/ueberblick-bew1.php#BEWA>

Uczniowie po jednej stronie stolików odgrywają rolę osoby rekrutującej, a po drugiej stronie aplikującej do pracy. Po 5 minutowej rozmowie uczniowie siedzący po jednej stronie zmieniają miejsce siedzenia o jedno.

Kartę pracy A otrzymują uczniowie siedzący po lewej stronie stolików, a kartę pracy B po prawej stronie.

Runda 1

Uczniowie siedzący po lewej stronie stolików odgrywają rolę rekrutujących, a po prawej ubiegający się o pracę. W pierwszej rundzie uwzględniamy tylko ogłoszenie o pracy nr 1, karta pracy A.

Runda 2

Po zakończeniu pierwszych rozmów uczniowie siedzący po prawej stronie stolików zmieniają miejsce o jedno i rozpoczyna się druga kolejka rozmów. Pytania są zadawane z karty pracy A, także do ogłoszenia nr 1.

Runda 3

Po zakończeniu drugiej kolejki rozmów uczniowie po prawej stronie znowu zmieniają miejsce o jedno. Tym razem następuje zamiana ról. Dotychczasowe osoby aplikujące odgrywają role osób rekrutujących i odwrotnie. Podczas tej rundy uwzględniamy ogłoszenie o pracy nr 2 oraz kartę pracy B i pytania do rundy 3.

Runda 4

I tym razem uczniowie siedzący po prawej stronie zmieniają miejsce o jedno. W tej rundzie po raz ostatni zostanie przeprowadzona rozmowa kwalifikacyjna do ogłoszenia nr 2 z pytaniami do rundy nr 4 z karty pracy B.

Wskazane jest, aby po każdej rundzie a przed zmianą miejsca uczniowie krótko omówili przebieg swojej rozmowy kwalifikacyjnej, przy czym najważniejsze jest tu omówienie zachowania oraz odpowiedzi osoby aplikującej.

W zależności od liczebności grupy kilkoro uczniów może odgrywać role obserwatorów, którzy będą po każdej rundzie będą omawiać odegrane rozmowy. Role obserwatorów mogą być przypisane przy każdej rundzie różnym uczniom tak, aby każdy mógł wcielić się w pozostałe role.

Czas: 40 min

- Podsumowanie:
Ostatnim elementem lekcji jest powtórzenie wszystkich poznanych zwrotów i struktur.
Wybrani uczniowie podsumowują przebieg symulowanych rozmów.
Powtarzamy standardowe pytania z rozmowy kwalifikacyjnej,
Powinno się to odbyć w języku niemieckim.

Czas: 10 min

Scenariusz nr 2.

Temat lekcji: Wie bereite ich ein Angebot vor? (Przygotowanie oferty)

Czas: 1h lekcyjna

Cele lekcji

1. Poznanie i utrwalenie słownictwa w zakresie przygotowania oferty, odpowiedzi na zapytanie, cen, rabatów, stanu magazynowy produktu, ważności oferty, gwarancji itp.
2. Zapoznanie uczniów z typowymi wyrażeniami i zwrotami.
3. Utrwalenie elementów konstrukcji oferty.
4. Kształtowanie umiejętności stosowania adekwatnych środków językowych.
5. Kształtowanie umiejętności uzyskiwania i udzielania informacji.
6. Rozwijanie umiejętności pisania.

Materiał leksykalny: zbiór typowych sformułowań, środków i wyrażen leksykalnych niezbędnych do napisania oferty.

Materiał gramatyczny: utrwalenie znanych struktur gramatycznych.

Pomoce dydaktyczne: karty pracy, katalog wyrażen leksykalnych (załącznik 3) oraz inne materiały dostępne tutaj: <http://www.wirtschaftsdeutsch.de/lehrmaterialien/ueberblick-red1.php#RTE>, dostęp do pracowni komputerowej z łączem Internetowym.

Formy socjalne: plenum, praca indywidualna, praca w parach lub w małych grupach.

Przebieg lekcji

- Wprowadzenie do lekcji:
Przypomnienie znanych zwrotów dotyczących słownictwa z zakresu składania oferty, odpowiedzi na zapytanie, ceny, rabaty, stan magazynowy produktu, ważność oferty, ograniczenia, gwarancja.

Czas: 5 min

- Prezentacja nowego materiału i praca nad nim:
Uczniowie otrzymują spis typowych sformułowań, zwrotów i wyrażen leksykalnych, zapoznają się z nim, a następnie w parach analizują przykłady oryginalnych ofert dostępnych w Internecie.
Nauczyciel może ograniczyć ich ilość i podać wcześniej znalezione oferty podając uczniom linki do ofert.

Przykłady/wzory ofert:

1. http://www.lowey.de/Kalkulation_Angebot/kalkulation_angebot.html
2. http://www.ixpert.de/uploads/SAPBusinessOne/Angebot_ixpert.pdf
3. <http://icesoftware.de/produkte/ipro/projektleiter.htm>
4. <http://www.ellviva.de/Job-Finzen/Geschaefsbrieft-Angebot.html>

Uczniowie szczególnie zdolni mogą sami wyszukać 2-3 ofert w Internecie i dokonać ich analizy. Inne zadanie dla tych uczniów może polegać na wyszukaniu ofert dotyczących konkretnych firm i branż, np. branży informatycznej, branży budowlanej czy też usług.

Czas: 15 min

- Utrwalenie nowego materiału:

Po analizie wybranych ofert uczniowie mając do dyspozycji wzory ofert oraz zbiór zwrotów leksykalnych sami redagują ofertę, która ma dotyczyć działalności ich wymyślonej firmy. Następnie wybrane pary czytają swoje oferty, pozostali uczniowie uważnie słuchają. Uczniowie wybitnie uzdolnieni mogą dokonać korekty zredagowanych ofert, jeśli jest ona konieczna.

15 min

- Podsumowanie:

Nauczyciel wraz z uczniami wybiera najlepszą ofertę, której autorzy mogą zostać ocenieni (według uznania nauczyciela oceną lub punktami albo zwolnieniem z kolejnej pracy domowej).

5 min

IX. Praca ze szczególnie uzdolnionymi uczniami

Uczeń zdolny to taki uczeń, który osiąga lepsze wyniki niż jego rówieśnicy w tych samych warunkach pracy lub uzyskuje te same wyniki mniejszym nakładem pracy własnej. Uzyskuje to dzięki wyższemu rozwojowi zdolności ogólnych: myśleniu, wyobraźni, pamięci, obserwacji i różnym innym sprawnościom.

1. Cechy charakteryzujące ucznia zdolnego

a) pozytywne:

- ponadprzeciętny intelekt,
- szybkie zapamiętywanie,
- prawidłowe kojarzenie i zapamiętywanie,
- dociekliwość,
- różnorodność zainteresowań,
- ambicja,
- dużo wiadomości pozaszkolnych,
- koncentracja,
- bogata wyobraźnia,
- oryginalność pomysłów,
- niezależność.

b) negatywne:

- trudności z przystosowaniem się do grupy,
- chęć imponowania i dominacji,
- lekceważący stosunek do innych,
- gadatliwość,
- zarozumiałość,
- demonstrowanie wiedzy,
- rozchwywanie emocjonalne,

- frustracja z powodu uważania go za kujona.

2. Osobowości ucznia zdolnego

- uczeń twórca - aktywny, kreatywny, samodzielny, inicjator, fantasta, nadwrażliwy;
- uczeń badacz - skrupulatny, dociekliwy, rzetelny, chłonny wiedzy, krytyczny, wnikliwy, precyzyjny, odczytany, posiada umiejętność analizy i syntezy;
- uczeń prowokator – niespokojny duch, kwestionuje stanowiska innych, burzy stereotypy, lubi eksperymenty, prowokuje, ciekawy świata, podejrzliwy, śmiały, dociekliwy;
- uczeń koordynator – przywódca posiadający umiejętność pracy w grupie, rzetelny, opanowany, skrupulatny, asertywny;
- uczeń lingwista – lubi eksperymentować z językiem, naśladuje różne style, bada język, twórczy, spostrzegawczy.

3. Sposoby wspierania ucznia zdolnego.

Wspieranie ucznia zdolnego polega na pracy z cechami jego inteligencji emocjonalnej i obejmuje dwa obszary:

- a) sferę intelektualną -działania nauczycieli, trenerów, instruktorów. Działania takie mają rację bytu dzięki tworzonemu w szkołach kółkom zainteresowań i dzięki indywidualnemu tokowi nauczania, zajęciom fakultatywnym.
- b) sferę emocjonalno-społeczną – działania psychologów i pedagogów szkolnych polegające na kształceniu umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami lub cechami własnej osobowości.
- c) trzeba pamiętać, że zdolny uczeń wymaga szczególnego wsparcia w sytuacjach:
 - ✓ przeciążenia nadmiernymi obowiązkami, (np. związanymi z konkursami, olimpiadami, itd.);
 - ✓ wielokierunkowości kształcenia dodatkowego;
 - ✓ braku akceptacji prymusa w grupie.

4. Sposoby organizacji pracy z uczniem zdolnym.

Zadaniem szkoły powinny być stworzenie uczniom zdolnym odpowiednich warunków pracy poprzez różne formy. Są to m.in.:

- nauczanie w sposób zróżnicowany,

- indywidualizowanie programów nauczania,
- uświadamianie uczniom wymagań programowych,
- organizowanie interesujących kółek zainteresowań,
- popularyzowanie dorobku uczniów, np. poprzez wystawy, dyplomy, publikacje, itd.,
- organizowanie konkursów wewnątrz- i międzyszkolnych i namawianie do udziału w nich,
- ukierunkowywanie poszukiwań uczniów,
- współpraca z innymi szkołami i placówkami kulturalnymi,
- opracowanie i realizacja nowatorskich programów nauczania.

Do istotnych zadań szkoły należy także stworzenie odpowiedniej atmosfery pracy pobudzającej i sprzyjającej szerszemu kształceniu się niż jest to zapisane w podstawie programowej. Nauczyciel, który ma na swoich lekcjach ucznia zdolnego powinien nakłaniać go do ciągłego rozwoju, doskonalenia się i samodzielności. Ścisła współpraca między wychowawcą a nauczycielami uczącymi tych uczniów powinna sprzyjać szczególnie zachęcaniu, inspirowaniu i mobilizowaniu do dalszej pracy.

5. Metody pracy z uczniem zdolnym.

Najlepszą metodą do pracy z uczniem zdolnym jest metoda projektu, która zakłada samodzielne realizowanie zadań przygotowanych przez nauczyciela zgodnie z ustalonymi założeniami. Uczniowie pracują samodzielnie korzystając z różnych źródeł informacji, sami sterują procesem uczenia się, są odpowiedzialni i potrafią podejmować decyzje, dokonują samooceny, wyrażają własne opinie i dyskutują.

Kolejną metodą odpowiednią dla uczniów zdolnych to tzw. kapelusze de Bono lub sześć myślących kapeluszy. Jest to metoda polegająca na twórczym rozwiązywaniu problemów. Kształci umiejętności porozumiewania się w różnych sytuacjach, prezentacji własnego stanowiska, uwzględniania poglądów innych ludzi. Sześciu kapeluszom przypisano sześć różnych sposobów myślenia:

- kapelusz niebieski – pełni rolę szefa grupy, kieruje dyskusją, przyznaje głos mówcom, kontroluje czy jakiś kolor nie jest preferowany w dyskusji, podsumowuje dyskusję,
- kapelusz czerwony – kieruje się emocjami i intuicją,

- kapelusz żółty – jest optymistą, wskazuje zalety i korzyści danego rozwiązania,
- kapelusz czarny – jest pesymistą, krytykuje, widzi ujemne strony proponowanych rozwiązań,
- kapelusz biały – wydaje opinie wyłącznie na podstawie faktów i liczb, jest obiektywny, używa rzeczowych argumentów, nie poddaje się emocjom,
- kapelusz zielony – to osoba myśląca twórczo i bardzo pomysłowa, autor oryginalnych rozwiązań.

Inne metody do pracy z uczniem zdolnym to:

- różnego rodzaju dyskusje (dyskusja punktowana, dyskusja panelowa).
- indywidualizacja zadań domowych – metoda polegająca na tym, że uczniowie zdolniejsi otrzymują zadania trudniejsze od pozostałych uczniów. Wykonane zadania domowe prezentowane są na kolejnej lekcji. Nauczyciel wykorzystuje pomoc uczniów zdolnych, którzy wyjaśniają błędne rozwiązania innych, jak i także swoich prac. Uczniowie uczą się oceniać zarówno cudze, głośno odczytywane prace, jak również zadania własne. W ten sposób rozwija się ich myślenie krytyczne.

Nauczyciele pracujący z uczniem zdolnym powinni kierować się kilkoma zasadami organizacji Pracy. Przede wszystkim powinni się skupić na odpowiednio wysokim poziomie stawianych zadań, przekazywaniu uczniom zdolnym obszerniejszego materiału niż pozostałym uczniom, stawianie innych celów np. przygotowanie, opracowanie i przedstawienie materiałów na zajęcia do wskazanego lub wybranego przez ucznia zagadnienia, redagowania gazetki szkolnej, organizowanie dnia językowego w szkole czy też pomoc pozostałym uczniom w klasie czy w szkole w nauce. Uczeń zdolny powinien być także nagradzany za swoje osiągnięcia.

Materiał, który może być przygotowany przez ucznia na lekcję języka niemieckiego to różnego rodzaju gry językowe, karty pracy, plansze, wykresy, diagramy, prezentacje multimedialne czy interaktywne.

Uczniowie zdolniejsi mogą także przeprowadzić dyskusje w klasie, moderować ją, a nawet przygotować.

Doskonałym sposobem angażowania uczniów zdolnych w proces uczenia jest metoda LdL (Lernen durch Lehren) czyli Uczenie (się) poprzez nauczanie. Uczeń nie tylko przekazuje przygotowany i opracowany przez siebie materiał pozostałym uczniom w klasie, ale także sprawdza zrozumienie go przez samodzielnie przygotowane zestawy ćwiczeń i zadań.

BIBLIOGRAFIA

1. Brudnik E., Owczarek B, *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie*,
2. Dzierzgowska, I. *Jak uczyć metodami aktywnymi?*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2005
3. Gardner, H. *Inteligencje wielorakie. Nowe horyzonty w teorii i praktyce*, Laurum, Warszawa 2009
4. Krzyżewska, J. *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej. Część I*, Suwałki 1998
5. Komorowska, H. *Metodyka nauczania języków obcych*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2003
6. Komorowska, H. *Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola – Ocena – Testowanie*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2007
7. Taraszkiewicz, M. *Jak uczyć lepiej, czyli refleksyjny praktyk w działaniu*
8. Taraszkiewicz, M. *Jak uczyć jeszcze lepiej? Szkoła pełna ludzi*, Arka, Poznań 2001
9. Materiały dla nauczycieli języka polskiego, *Szlifowanie diamentów. Metody pracy z uczniem zdolnym*. Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe.

INTERNET

1. <http://www.wirtschaftsdeutsch.de/>
2. <http://www.goethe.de/z/50/pub/wiko/menue.htm>
3. <http://www.bpb.de/lernen/unterrichten/>
4. <http://www.zsgh.kalisz.pl/publikacje/metody.doc>
- 5.